
Pracownia Historii Nauk Matematyczno-Przyrodniczych Zakładu Historii Nauki PAN we Wrocławiu (wraz z dokumentacją)

Kwartalnik Historii Nauki i Techniki 1/1, 189-190

1956

Artykuł umieszczony jest w kolekcji cyfrowej Bazhum, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych tworzonej przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego.

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie ze środków specjalnych MNiSW dzięki Wydziałowi Historycznemu Uniwersytetu Warszawskiego.

**Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach
dozwolonego użytku.**

S P R A W O Z D A N I A

PRACOWNIA HISTORII NAUK MATEMATYCZNO-PRZYRODNICZYCH ZAKŁADU HISTORII NAUKI PAN WE WROCŁAWIU

(wraz z dokumentacją)

Od przeszło roku trwające starania nad rozszerzeniem działalności Zakładu Historii Nauki PAN uwieńczono zostały w dniu 1 marca ub. r. otwarciem Pracowni Historii Medycyny we Wrocławiu. Poprzedziły ją kilkuletnie badania indywidualne, które dowiodły niezbędności takiej Pracowni.

Zadanie Pracowni będzie polegało na wykorzystaniu do badań nad dziejami medycyny niezwykle bogatego materiału źródłowego w ośrodku wrocławskim (Biblioteka Uniwersytecka, Biblioteka Ossolineum, Biblioteka Kapitulna, Archiwum Państwowe).

W chwili obecnej personalnie Pracownia przedstawia jeszcze bardzo skromny obraz. Kierownik Pracowni i jedyny na razie pracownik etatowy dr Stanisław Szpilczyński czuwa nad działalnością współpracujących na pracach zleconych, nie dla wszystkich jeszcze formalnie zatwierdzonych. Z Pracownią w chwili obecnej współdziała dwóch bibliotekarzy: mgr Helena Szwejkowska i mgr Halina Sadowska — Wrocław, Bibl. Uniw., dwóch filologów: mgr Zofia Jarzynka i mgr Janina Kosińska — Wrocław, Ossolineum. Ponadto z ośrodka gdańskiego utrzymuje kontakt doc. dr St. Sokół, z ośrodka warszawskiego mgr fil. i abs. med. Roman Ostatek. Z ośrodka szczecińskiego przybiecał współpracę prof. dr Bolesław Górnicki.

Program Pracowni obejmuje badania nad rozwojem myśli lekarskiej w dobie polskiego Odrodzenia. Szersze oparcie tych badań powiązane zostało współpracą w „Zespole Naukowym Odrodzenia PAN“. Prócz głównego tematu przewidziane są publikacje z zakresu dziejów medycyny na Śląsku, monografie sławniejszych lekarzy, tomiki klasyków z przekładami cenniejszych dzieł, antologie, artykuły popularne itp.

Specjalnej pieczy poddana została rejestracja materiałów źródłowych, rękopiśmiennych i starodruków w Bibl. Uniw.

Działalność Pracowni koordynowana jest na wspólnych posiedzeniach z Komisją Historii Nauk Medycznych Rady Naukowej przy Ministrze Zdrowia oraz na posiedzeniach Komitetu Historii Nauk Biologicznych i Medycznych. Po reorganizacji Wrocławskiego Towarzystwa Naukowego uzgodniona zostanie współpraca z Komisją Historii Nauki tegoż Towarzystwa.

Od 1 marca ub. r. przedstawiciel Pracowni wziął udział w następujących konferencjach i sesjach: Zespołu Naukowego Odrodzenia — 4, Komitetu Historii Nauk Biologicznych i Medycznych PAN — 2, Zakładu Historii Nauki — 1, Zakładu Historii Nauki i Komisji Historii Nauk Medycznych Rady Naukowej przy Min. Zdrowia — 1, Wrocławskiego Towarzystwa Naukowego — 1, w sesji Prezydium Akademii Nauk i Wrocławskiego Towarzystwa Naukowego w dniach nauki Wrocławia.

14 czerwca ub. r. zorganizowana została inauguracyjna konferencja Pracowni Historii Medycyny Zakładu Historii Nauki PAN we Wrocławiu z udziałem członków Komisji Historii Nauk Medycznych Rady Naukowej przy Min. Zdrowia.

Obecni byli: prof. dr B. Skarżyński (Kraków), prof. dr St. Konopka (Warszawa), prof. dr W. Hubicki (Lublin), prof. dr A. Knot (Wrocław), doc. dr W. Voisé (Warszawa), doc. dr Ludmiła Krakowiecka (Poznań), doc. dr St. Sokół (Gdańsk), doc. dr B. Kocowski (Wrocław), dr M. Hanecki (Warszawa), dr J. W. Opatrny (Wrocław), dr K. Głombiowski (Wrocław), mgr R. Ostatek (Warszawa), mgr H. Szwejkowska (Wrocław), mgr H. Sadowska (Wrocław).

Konferencji przewodniczył prof. dr B. Skarżyński. Wszyscy zebrani zabierali kilkakrotnie głos w dyskusji dotyczącej zarówno planu pracy Pracowni, jak i przede wszystkim problematyki związanej z wygłoszonymi podczas konferencji referatami, których streszczenia drukowane są poniżej.

Po zakończeniu konferencji zebrani zapoznali się z urządzoną w sali konferencyjnej wystawą rękopisów i starych druków dotyczących historii medycyny.

OD ARYSTOTELIZMU DO OBIEKTYWIZMU

(Z badań nad rozwojem myśli lekarskiej w dobie Odrodzenia)

Na przykładzie dziejowego procesu, jakim był rozwój wiedzy o budowie ciała ludzkiego, przedstawię w krótkim komunikacie przejście od arystotelizmu do obiektywizmu. Zagadnienie to łączy się z wyjaśnieniem problemu przejścia od nauki lekarskiej w średniowieczu, z którą ściśle z filozofią, do medycyny nowożytnej, związanej przede wszystkim z praktycznym jej zastosowaniem. Przejście to określono w piśmiennictwie krytycznym mianem tylko pogładowym, jak „laicyzacja nauki“ albo „zerwaniem ze scholastycznymi autorytetami naukowymi“ itp., co w efekcie nie wyjaśnia szczegółów tego złożonego procesu. Nic też dziwnego, że nie tak dawno, bo w 1954 r. w artykule prof. Wyki *Po sesji Odrodzenia* („Nauka Polska“ 1954 nr 1(5)) zwrócona została szczególna uwaga na fakt, że w licznych konferencjach problem przejścia na odcinku nauki lekarskiej ze średniowiecza do nowożytności nie znalazł dokładnego oświetlenia.

Przechodząc do tematu już na wstępie trzeba założyć, że mimo całej potęgi myśli, jaką arystotelizm ośwładnął cały świat kulturalny w okresie wielu wieków, część jego filozoficzno-przyrodniczych koncepcji w odniesieniu do wiedzy o budowie ciała ludzkiego zacięła poważnie na jej